

EEN RAPPORT DOOR HET KIND

BLOG CREAYON

Kid's Voice

Geschreven door Bianca van Creayon

Veel scholen twijfelen over het wel of niet opstellen van een rapport. Er zijn immers nog geen cito-toetsgegevens? Corona-varianten worden gemaakt of de periode wordt uitgesteld. En wat als we kinderen eens hun eigen rapport zouden laten maken...

Het thuisleren is net afgelopen tijdens het schrijven van deze blog. Een periode waarin normaal gesproken toetsen, zoals onder andere Cito, IEP, Route 8, Dia of AMN worden afgenomen. Het doel van de toetsen is om inzicht te verkrijgen wat een leerling bereikt heeft en wat nog niet. Een belangrijke meerwaarde is dat de leerkrachten op basis hiervan kunnen differentiëren om het kind aan te bieden wat hij/zij nodig heeft om zich verder te ontwikkelen. Helaas wordt hier in de praktijk onvoldoende effectief gebruik van gemaakt en belandt de data soms in de kast. Er wordt dan getoetst om te toetsen. Daarnaast genereren online programma's ook data. Wat gebeurt er met alle data nu de kinderen weer terug in de klas zijn en hoe 'vertroebelt' dit het beeld van het kind?

In diverse artikelen en op social media wordt er veel geschreven over het zogenaamde feit dat kinderen een achterstand oplopen door het thuisleren. Dit ondanks de vele inspanningen die leerkrachten in samenwerking met ouders doen tijdens het thuisleren en/of de noodopvang. De vraag rijst dan ook of dit harde werken dan helemaal voor niets is omdat de kinderen thuis toch te weinig leren? De meningen zijn hierover sterk verdeeld per school. Er zijn leerkrachten die wel degelijk vooruitgang zien en dit erkennen, en er zijn leerkrachten die blijven klagen dat de kinderen het niet goed doen, teveel missen en dus achterblijven. Bij voorbaat wordt de huidige jonge generatie soms als kansloos beschouwd door bezorgde leerkrachten, ouders en beleidsmakers, omdat zij niet aan de huidige maatschappelijke verwachtingen voldoen.

Maatschappelijke druk

Maar hoe je het ook went of keert, op veel scholen moeten de rapporten geschreven worden. Ouders willen weten hoe hun kind presteert, leerkrachten willen hun bevindingen kwijt, directeuren en schoolbesturen willen data zien en vervolgscholen eisen voortgang op schrift. De meeste rapporten zijn gebaseerd op de leerdoelen per vak en leerjaar. Daarnaast is er vaak een klein stukje over werkhouding, concentratievermogen, netheid en motivatie. Een groeiend aantal scholen werkt met een portfolio waarbij een aantal werkjes van de kinderen wordt verzameld om zo meer inzicht in groei weer te geven. Er zijn scholen die een ik-rapport gebruiken ter aanvulling van het gewone rapport. De Onderwijsinspectie verplicht scholen om met een leerlingvolgsysteem te werken, maar laat scholen volledig vrij om de inhoud en vorm van het rapport te bepalen. Dit biedt kansen om eens goed over de inhoud en vormgeving van het rapport na te denken.

Impact Covid-19

Het thuisleren heeft een diepe impact op hoe kinderen presenteren. Kinderen die opeens uit hun dagelijkse routine zijn gerukt en vaak zeer beperkte tijd hun lieve juf of meester even op een scherpje mogen zien. Kinderen die weinig of geen sociale interactie met hun klasgenoten hebben en het spelen met vriendjes/vriendinnetjes missen.

Een groot deel van de kinderen is veerkrachtig en slaat zich erdoor heen, met hier en daar ups & downs. Zij redden het om zich te blijven ontwikkelen door online aanwezig te zijn, de lessen grotendeels zelfstandig te verwerken en een onderzoekende houding te ontwikkelen waarbij ze veel dingen zelf uitzoeken met behulp van de computer of iPad in plaats van het aan de juf, meester, of ouders te vragen. Zij creëren een 'growth mindset' en kunnen hierdoor in voldoende mate met de uitdagingen van het thuisleren omgaan.

Een klein deel van de kinderen is zo gemotiveerd en gedreven dat zij hun taken binnen een of twee uurtjes per dag klaar heeft en geniet de rest van de dag van hun vrijheid. Mijn dochter van negen jaar oud vroeg me van de week: "Mam, waarom zitten we eigenlijk zes uur per dag op school, vijf dagen per week? Ik ben nu toch ook maar twee uur per dag bezig? Kunnen we de tijd niet inkorten?" Een terechte vraag van een snelle leerling die zich op school vaak verveelt omdat ze tijdens instructie moet wachten totdat iedereen het snapt voordat ze zelf aan het werk mag en beperkte keuzes in leeractiviteiten heeft. Als moeder vraag ik me af of zij haar tijd thuis wel zinvol genoeg gebruikt en zoek allerlei mogelijkheden om haar uit te dagen en haar ontwikkeling te blijven stimuleren...

EEN RAPPORT DOOR HET KIND

BLOG CREAMYON

En dan is er het resterende deel van de klas die het niet redt, die verzuipt in de ontstane situatie die het leven heeft ontregeld. Kinderen die een zeer intensieve instructie nodig hebben en deze niet online of met behulp van hun ouders in zich kunnen opnemen. Kinderen die niet in staat zijn om zelfstandig tot verwerking te komen. Kinderen die het wel gewend zijn om op school met digitale programma's te werken, maar die ook coöperatieve verwerkingsvormen nodig hebben om tot (dieper) leren te komen. En dan hebben we het nog niet eens over het feit dat veel kinderen in een omgeving zitten die niet is ingericht om te leren. Werkende en/of stressende ouders, broertjes en/of zusjes die ook aandacht vragen en een televisie die de hele dag aanstaat zorgen ervoor dat het kind geen rustig plekje heeft om de les te kunnen volgen. Hun motivatie zakt tot een dieptepunt en dat uit zich in het vermijden van leren. Deze kinderen komen niet of nauwelijks online, en maken het werk niet. Voor enkele van deze kinderen is school ook een veilige haven omdat ze opgroeien in een thuissituatie waar verwaarlozing en/of geweld de dagelijkse realiteit zijn.

Voor alle drie de groepen zal een rapport geschreven moeten worden.

Een rapport wat een eerlijk beeld van het kind laat zien, maar hoe ziet dat beeld eruit? Hoe weet je als leerkracht dat het kind de ingeleverde lessen zelf heeft gemaakt en ook nog eens heeft begrepen? Hoe weet je hoe het kind zich zowel cognitief als sociaal-emotioneel voldoende heeft ontwikkeld? In veel teams wordt hier deze dagen over gediscussieerd. Natuurlijk heb je als leerkracht data vanuit de online programma's zoals Basispoort, Gynzy en/of Squla. Daarnaast leveren de observaties vanuit de online lessen ook interessante informatie op. Wie was er elke dag op tijd aanwezig? Hoe actief deden de kinderen mee? Welke vragen stelden ze? Maar wat gebeurt er achter de schermpjes? Het thuisleren vormt een belemmering om goed zicht te hebben op de volledige ontwikkeling van het kind, en met name op sociaal-emotioneel gebied. Wie kan je het beste de antwoorden geven die je als leerkracht zoekt om een eerlijk rapport te kunnen schrijven?

Uitdaging

We dagen iedereen uit om de situatie vanuit het perspectief van het kind zelf te bekijken. Met de verwachtingen van de school, ouders en de maatschappij zul je verbaasd zijn dat een kind vaak prima zelf kan aangeven hoe hij/zij zich heeft ontwikkeld en wat er nog moeilijk was. Het onderwijs staat en valt met reflectie.

De kracht van reflectie

Reflecteren betekent dat je jezelf een spiegel voorhoudt om stil te staan bij hoe je werkt, welke keuzes je daarbinnen maakt, welke vaardigheden je inzet en hoe dat voelt. Reflectie kun je onderverdelen in het geven van feedup, feedback en feedforward. Feedup betekent dat je aangeeft wat het beoogde doel en resultaten zijn. Als je feedback geeft dan bekijk je wat er is gedaan en hoe het is aangepakt. Feedforward gaat over de volgende stap en wat je verder gaat doen om een doel te behalen of bij te stellen. Dit is de basis voor een 'growth mindset', zelfvertrouwen en motivatie om je te blijven ontwikkelen. Elke goede leerkracht is hierop getraind en doet het automatisch. Kinderen worden ook al vanaf jongs af aan getraind om te reflecteren. Reflecteren is de basis van effectief onderwijs waarbij alle partijen een essentiële rol spelen om tot leren te komen. Iemand die hier veel onderzoek naar gedaan heeft is de Amerikaanse psycholoog Carol Dweck, bekend van onder andere haar TED talk "The power of believing that you can do it." Zeer aan te bevelen in deze context!

Het schrijven van een rapport vanuit het oogpunt van het kind zelf is een uitgelezen kans om de reflectieve vaardigheid van het kind te benutten. Als je de juiste reflecterende vragen aan het kind stelt kun je een goed beeld vormen over hoe het kind zich ontwikkeld heeft tijdens het thuisleren. De meeste kinderen kunnen haarscherp aangeven wat hun sterke punten zijn en waar ze het nog moeilijk mee hebben. Hierbij is het ook van belang om de driehoek van ouder-kind-school te koesteren. Stel de juiste vragen aan de ouders/verzorgers en je krijgt een nog rijker beeld van het kind.

Een rapport geschreven samen met het kind; een uitgelezen kans? Stel jezelf deze vraag; als leerkracht, als ouder en als directeur. Begin met een 'growth mindset' om op een andere manier naar rapporten te kijken en geef de jongste generatie een eerlijke kans!

Toon LEF om de stem van het kind de ruimte te geven in het nieuwe normaal....

*Bianca van Creayon –
Create Innovate Educate*

